

Історія української державності

Шифр та назва спеціальності

КЗ Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Спеціалізація

–

Кафедра

Українознавства, культурології та історії науки (310)

Освітня програма

Національна безпека у сфері кіберзахисту

Тип дисципліни

,

Рівень освіти

Перший (бакалаврський)

Форма навчання

Денна

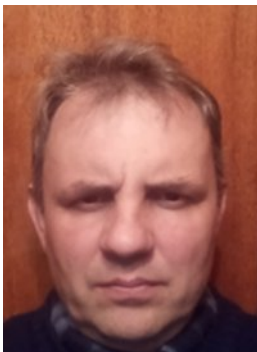
Семестр

1

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Мотенко Ярослав Володимирович

yaroslav.motenko@khpi.edu.ua

Кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки.

Досвід роботи 19 років. Автор 70 наукових та навчально-методичних праць. Курси: "Історія та культура України", "Історія української державності"

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів освіти наукового світогляду, формування історичного мислення, а також світогляду відповідальних громадян та патріотів своєї держави.

Курс включає в себе вивчення суспільно-політичних, соціально-економічних та культурних процесів, які відбувалися на різних етапах розвитку українського народу та української державності. Отримані здобувачами освіти знання враховують сучасний стан та найбільш актуальні досягнення історичної науки, гуманітаристики в цілому, в дослідженні минулого українського суспільства

Мета та цілі дисципліни

Отримання студентами фундаментальних знань з історії української державності, як основи формування світогляду відповідального громадянина, носія інтелектуальних, моральних і естетичних якостей, гідних високоосвіченого фахівця.

Формат занять

Лекції, практичні заняття (семінари), консультації. Підсумковий контроль – іспит (1 семестр)

Компетентності

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Результати навчання

РН2. Вміти використовувати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Обсяг дисципліни

Денна форма навчання. Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Історія України в обсязі, передбаченому програмою загальноосвітньої середньої школи

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Курс не є повторенням шкільного курсу історії України. Питання, що розглядаються представлені згідно з проблемно-хронологічним методом. Студенти на основі раніше отриманих знань вивчають причинно-наслідкові зв'язки, сучасні актуальні концепції історичної науки та гуманітаристики в цілому тощо. Студенти мають можливість отримати досвід публічних виступів, дискусій, написання наукових робіт тощо.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Вступ до курсу. Київська та Галицько-Волинська держави. Предмет курсу «Історія української державності», його сутність, завдання і структура. Передумови об'єднання східнослов'янських племен навколо Києва. Етапи становлення та розвитку Києво-Руської держави. Суспільно-політичний устрій Русі. Причини, сутність і наслідки роздробленості Києво-Руської держави. Галицько-Волинська держава як спадкоємиця політичної ролі Русі. Історичне значення Києво-Руської держави.	2
Тема 2. Україна в часи існування козацької держави (середина XVII – кінець XVIII ст.) Соціально-економічні та політичні наслідки перебування українських земель у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. Реєстрове та запорозьке козацтво як рушійні сили Української революції середини XVII ст. Гетьманщина, Запорозька Січ та Слобожанщина як політичні центри українського національно-визвольного руху. Історичне значення козацької держави як фундатора української політичної традиції.	2
Тема 3. Українські землі у «довгому» XIX столітті. Українські землі як об'єкт колоніальної політики Російської та Австро-Угорської імперій. Вплив геополітичних подій XIX ст. (наполеонівські війни 1803-1815 рр.,	2

"Весна народів" 1848-1849 рр., Кримська війна 1853-1856 рр., формування протягом 1879-1882 рр. Троїстого союзу) на особливості розвитку українського національного руху. Українська інтелігенція як рушійна сила національного відродження.

Тема 4. Революційні події 1917-1921 рр. в Україні: причини, рушійні сили, наслідки. 2

Перша світова війна як каталізатор революційних процесів у Східній та Центральній Європі. Боротьба Української Народної Республіки, Західноукраїнської Народної Республіки та Української Держави за утвердження та збереження національної незалежності у 1917–1921 роках. Вплив революційних процесів на суспільно-політичне, економічне та культурне життя Наддніпрянської та Західної України в період визвольних змагань.

Тема 5. Україна у міжвоєнний період (1920-1930-ті рр.). 2

Основні напрямки розвитку української державницької ідеї у міжвоєнний період. Організація українських націоналістів: методи та результати її державотворчої діяльності.

Тема 6. Україна в роки Другої світової війни 1939-1945 рр. 2

Український вимір Другої світової війни. Українська Повстанська Армія. Український вимір геополітичних зрушень Другої світової війни. Пам'ять про Другу світову війну в сучасній Україні як складова частина політичної культури.

Тема 7. Основні тенденції суперечності розвитку України у 1945-1991 рр. Відновлення незалежності України. 2

Українське суспільство у період кризи радянського ладу та спроб його реформування. Дисидентський рух у повоєнній радянській Україні. Державотворчі процеси в Україні у 1990-х рр.

Тема 8. Сучасна українська державність. 2

Суперечності політичного, розвитку України наприкінці XX-на поч. XXI ст. Революційний процес 2005-2014 рр.: причини, рушійні сили, наслідки. Збройна боротьба України за незалежність 2014-2024 рр.

Загальна кількість годин 16

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти а
Тема 1. Вступ до курсу. Методика роботи студентів по вивченню курсу "Історія української державності" Предмет та завдання «Історія української державності». Періодизація та історіографія курсу. Методологія вивчення історії української державності. Методика написання реферату.	2	0,25
Тема 2. Державність на теренах сучасної України у докиївські часи. Український етногенез. Визначальні тенденції державотворчого процесу за доби Стародавнього світу. Характеристика перших державних утворень на території України. Особливості політичного та соціально-економічного розвитку держави скіфів. Державний лад полісів Північного Причорномор'я та	2	0,25

Тема 3. Княжа доба в історії України: Київська та Галицько-Волинська держави. «Повість минулих літ» про особливості державотворчого процесу східних слов'ян. Передумови виникнення Києво-Руської держави та основні риси її державного устрою. Християнство як інструмент державного управління давньоруським суспільством. Причини удільної роздробленості Русі. Державотворча діяльність Володимира Мономаха. Особливості політичного розвитку Галицько-Волинської держави. Данило Романович Галицький як політик і дипломат. Становлення Монгольської імперії, причини її військової та політичної могутності. Ординська навала на Русь.	2	0,25
Тема 4. Українські землі у складі Литовсько-Руського князівства та Речі Посполитої (середина XIV – середина XVII століття). Українські землі в умовах геополітичних трансформацій на Європейському континенті XIV–XVI ст.: розпад Монгольської імперії та знищення Візантійської імперії турками-османами. Експансія Московської держави. Роль релігійного чинника у відносинах країн Східної Європи другої половини XIV – середини XVII ст.: православ'я, католицизм та іслам як цивілізаційні маркери. Українське питання у внутрішній політиці Великого князівства Литовського. Інкorporація українських земель до складу Речі Посполитої. Полонізація української політичної еліти як наслідок колоніальної політики Речі Посполитої.	2	0,25
Тема 5. Виникнення українського козацтва. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття. Козацький рух XV–XVI ст. як процес відродження української політичної еліти. Політичний лад Запорозької Січі. Реєстрове козацтво і станова система Речі Посполитої: особливості співіснування і протиріччя. Розвиток військово-політичної організації козацтва у збройному протистоянні з владою Речі Посполитої: козацько-селянські повстання кінця XVI ст. – першої половини XVII ст. Національно-визвольна війна 1648–1657 рр. як визначальний етап Української революції XVII століття. Гетьманська держава Військо Запорозьке.	2	0,25
Тема 6. Українська козацька державність (друга половина XVII – XVIII ст.) . Гетьманщина, Запорозька Січ та Слобідська Україна як політичні центри козацького руху у друг. пол. XVII – XVIII ст. Антиросійське повстання під проводом гетьмана Івана Мазепи. Українська політична еміграція. Гетьман Пилип Орлик. Російська імперія у боротьбі з українською автономією. Ліквідація Гетьманщини і Запорозької Січі. Гайдамацький рух.	2	0,25

Тема 7. Український національний рух у «довгому» XIX столітті. Політичний та соціально-економічний розвиток українських земель в контексті імперської політики Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперій. Причини, передумови та періодизація процесу українського національного відродження у XIX столітті. Слобожанщина як центр національного відродження України. Початок національного відродження на західних землях України. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея федерації слов'янських народів. Перші українські політичні партії.	2	0,25
Тема 8. Державотворення в період Української революції 1917-1921 рр. в Україні. Відновлення українського державотворчого процесу у Наддніпрянщині в 1917–1918 рр. Перша світова війна і її наслідки для України. Державотворча діяльність Української Центральної Ради у 1917–1918 рр. Перша війна РРФСР проти УНР. Українська Держава Павла Скоропадського. Ідеологічні й практичні підходи різних політичних сил до розв'язання земельного питання в добу Української революції 1917–1921 рр.	2	0,25
Тема 9. Державотворення в період Української революції 1917–1921 рр. в Україні. Боротьба за владу в Україні військово-політичних режимів у 1919–1921 рр. Директорія у боротьбі за відновлення і збереження УНР. Проголошення ЗУНР. УНР і ЗУНР: стосунки та протиріччя. Друга війна РРФСР проти УНР. УСРР як провідник політики воєнного комунізму. Селянський повстанський рух в Україні 1918–1921 рр. Третє повернення більшовиків в Україну. Радянсько-польська війна та Перекопсько-Чонгарська операція Червоної армії (травень–листопад 1920 р.) Ризький мир 1921 р. Уроки Української революції 1917–1921 рр.	2	0,25
Тема 10. Українське суспільство у міжвоєнний період Геополітичне становище українських земель у міжвоєнний період. Розвиток української державницької ідеї в міжвоєнний період. Політичне життя Заходу України. Перехід від нової економічної політики до форсованої індустріалізації та колективізації як економічної моделі тоталітарного суспільства в УСРР. Штучний голод як засіб упокорення українського селянства. «Коренізація» та «українізація» як складові етнополітики СРСР. Утвердження тоталітарного політичного режиму система в СРСР у 1930–х. Сталінізм та його наслідки для України.	2	0,25
Тема 11. Українське питання напередодні та в роки Другої світової війни. «Українське питання» в політиці європейських держав напередодні та на початку Другої світової війни. Боротьба Карпатської України за незалежність. Україна в умовах німецько-радянської війни.	2	0,25

Український національно-визвольний рух в роки війни.
Підсумки Другої світової війни для України.

Тема 12. Україна у 1945-1985 рр. Шістдесятники. Український антикомуністичний рух опору та радянська влада у повоєнні роки: збройне протистояння на тлі повоєнної відбудови в УРСР. Політика деєсталінізації як прояв внутрішньопартійної боротьби у КПРС. Суспільно-політичне життя в УРСР в добу «відлиги». УРСР як провідник міжнародної політики СРСР. Номенклатура як привілейований клас радянського суспільства. Суперечності соціально-економічного розвитку УРСР у 1950-ті – на початку 1960-х років.	2	0,25
Тема 13. Україна у 1964–1985 рр. Дисидентський рух. Доба «застою»: політична стабільність радянського суспільства як результат його тотальної стагнації. Україна як одна з головних системних складових СРСР: політична еліта, економіка, суспільство. Мілітаризація республіки в умовах «холодної війни» як результат зовнішньої політики СРСР. Опозиційний рух в УРСР у 1960–1980-х роках. Національне питання в УРСР: політика русифікації та культурна асиміляція.	2	0,25
Тема 14. Україна в період «перебудови» та боротьби за державну незалежність (1985–1991 рр.) . Політика "перебудови" та її вплив на суспільно-політичну ситуацію в Україні (1985–1991). Виникнення та діяльність Народного Руху України за перебудову. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року Референдум 1 грудня 1991 року: громадська підтримка незалежності України.	2	0,25
Тема 15. Україна в роки незалежності. Міжнародне визнання незалежності України. Конституційний процес та становлення державних інституцій України. Економічні реформи та соціальні виклики в незалежній Україні. Політичні кризи та революції: Помаранчева революція та Революція Гідності. Україна у боротьбі з російською агресією 2014–2024 рр.	2	0,25
Тема 16. Підсумковий семінар. Захист індивідуальних домашніх завдань.	2	0,25
Загальна кількість годин	32	$\sum_{i=1}^n a_i = 4$

Лабораторні заняття

Не передбачені

Контрольні роботи

Не передбачені

Самостійна робота

Самостійна роботи передбачає самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (реферат).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення

Кількість годин

Тема 1. Вступ до курсу. Київська та Галицько-Волинська держави. Основні концепції походження держави. Ставлення до держави провідних мислителів та науковців світу. Основні етапи розвитку історіографії української державності. Український етногенез.	4
Тема 2. Україна в часи існування козацької держави (середина XVII – кінець XVIII ст.). Полонізація української політичної еліти як наслідок колоніальної політики Речі Посполитої. Військо Запорозьке у міжнародних відносинах XVII ст. Гайдамацький рух.	4
Тема 3 Українські землі у «довгому» XIX столітті.. Кирило - Мефодіївське товариство, Головна Руська Рада, українські політичні партії наприкінці XIX-на поч. XX ст	4
Тема 4. Революційні події 1917-1921 рр. в Україні: причини, рушійні сили, наслідки. Перша світова війна і її наслідки для України. Селянський повстанський рух в Україні 1918–1921 рр. Історичне значення Акту Злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 р.	4
Тема 5. Україна у міжвоєнний період (1920-1930-ті рр.). Остаточне завершення формування тоталітарної політичної системи в СРСР. Масові репресії. Штучний голод як засіб упокорення українського селянства.	4
Тема 6. Україна в роки Другої світової війни 1939-1945 рр Створення та діяльність військових формувань УПА. Підсумки Другої світової війни для України.	4
Тема 7 Основні тенденції суперечності розвитку України у 1945-1991 рр. Відновлення незалежності України. Суперечності соціально-економічного розвитку УРСР у 1950-ті – на початку 1960-х років Конституція України і її місце в житті суспільства. Національне питання в УРСР: політика русифікації та культурна асиміляція.	4
Тема 8. Сучасна українська державність Міжнародне визнання незалежності України. Україна у боротьбі з російською агресією 2014–2024 рр.	4

Тематика індивідуальних завдань

Підготовка реферату є обов'язковою формою самостійної роботи здобувача вищої освіти під час вивчення курсу «Історія державності України». Структура реферату: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина (2–3 розділи), висновки та список джерел і літератури. Загальний обсяг реферату складає 10-14 надрукованих шрифтом Times New Roman аркушів (розмір кегля – 14; міжрядковий інтервал – 1,5; поля – 2,5). Завдання виконується протягом навчальних тижнів і подається на перевірку до екзамену.

Теми індивідуального завдання

Тема 1. Український етногенез.

Тема 2. Стародавні слов'яни.

Тема 3. Первісні культури (Богині-матері, предків, вождів)

Тема 4. Утворення та становлення Київсько-Руської держави

Тема 5. Київсько-Руська держава і Візантія: історія взаємовідносин.

Тема 6. Державотворча діяльність Володимира Великого і Ярослава Мудрого.

Тема 7. Державотворча діяльність Володимира Мономаха.

Тема 8. Галицько-Волинське князівство як продовжувач державної традиції Київсько-Руської держави.

Тема 9. Політична культура Київсько-Руської держави.

Тема 10. Запровадження християнства на Русі.

Тема 11. Зовнішня політика Київсько-Руської держави.

Тема 12. Політичний та соціально-економічний розвиток українських земель в складі Литовського князівства та Речі Посполитої.

Тема 13. Берестейська церковна унія 1596 р.

Тема 14. Виникнення українського козацтва.

Тема 15. Запорозька Січ та ісламський світ.

Тема 16. Гетьман Петро Сагайдачний.

Тема 17. Козацько-селянські повстання в Україні кінця XVI – 20-30-х рр. XVII ст..

Тема 18. Реєстрове козацтво.

Тема 19. Політико-правова думка України в XVI – першій половині XVII ст.

Тема 20. Гетьман Богдан Хмельницький – фундатор української козацької держави.

Тема 21. Гетьман Іван Мазепа.

Тема 22. Іван Сірко – кошовий отаман Війська Запорозького Низового.

Тема 23. Кирило Розумовський – останній гетьман України у XVIII ст.

Тема 24. Ліквідація Запорозької Січі та подальша доля українського козацтва.

Тема 25. Гайдамацький рух на Правобережній Україні у XVIII ст.

Тема 26 Українська політична культура XVIII ст
Тема 27 Колонізація Слобідського краю України.
Тема 28. Харків у другій половині XVII – XIX ст.
Тема 29. Роль освітніх закладів в українській політичному житті XIX ст.
Тема 30 Західні землі України в складі Австро-Угорщини в XIX ст.
Тема 31. Суспільно-політичний рух в Україні у першій половині XIX ст..
Тема 32. Михайло Драгоманов – вчений та політичний діяч.
Тема 33. Кирило-Мефодіївське братство.
Тема 34. Формування західної та східної української діаспори наприкінці XIX – на початку XX ст.
Тема 36. Соціально-політичне і культурне життя в західних землях України у другій половині XIX ст.
Тема 37. Утворення і діяльність Української Центральної Ради.
Тема 38. Україна в період революції 1905–1907 рр..
Тема 39. Столипінська аграрна реформа та її наслідки в Україні
Тема 40. Україна в роки Першої світової війни.
Тема 41. Лютнева буржуазна революція 1917 р. та її розвиток в Україні.
Тема 42. Утворення Української Центральної Ради.
Тема 43. Центральна Рада і боротьба за автономію України
Тема 44 Проголошення Української Народної Республіки самостійною державою
Тема 45. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні.
Тема 46. Михайло Грушевський – науковець і політичний діяч.
Тема 47. Володимир Винниченко – державний діяч України.
Тема 48. Українська Держава Павла Скоропадського.
Тема 49 Директорія. Дисидентський рух в Україні.
Тема 50. Симон Петлюра – політичний портрет .
Тема 51. Діяльність Християна Раковського в Україні.
Тема 52 Західноукраїнська Народна Республіка.
Тема 53. Нестор Махно – ватажок повстанського руху на Півдні України.
Тема 54. Політика воєнного комунізму та її здійснення в Україні.
Тема 55. Утворення СРСР. Тоталітарний режим та його наслідки для України.
Тема 56. Політика «коренізації» в Україні
Тема 57. Трагедія «Розстріляного Відродження».
Тема 58 Радянська модернізація в Україні

Тема 59. Колективізація в Україні.	
Тема 60. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні.	
Тема 61. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні.	
Тема 62. Землі Заходу України в 1920-х –1930-х роках ХХ ст.	
Тема 63. Політичні репресії 1930-х рр. в Україні.	
Тема 64. Політичне життя Заходу України у 1920-ті – 1930-ті рр.	
Тема 65. Держава Карпатська Україна та її доля.	
Тема 66. Україна у Другій Світовій війні.	
Тема 67. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні.	
Тема 68. ОУН – УПА в роки Другої Світової війни.	
Тема 69. Голокост в Україні.	
Тема 70. Відбудова в Україні у післявоєнний час.	
Тема 71. Голод 1946–1947 рр. в Україні..	
Тема 72. Україна в міжнародних відносинах післявоєнного десятиріччя.	
Тема 73. Хрущовська «відлига» в Україні..	
Тема 74. Українські «шістдесятники»..	
Тема 75. Дисидентський рух в Україні..	
Тема 76. Суспільно-політичне і культурне життя України (1970-ті – 1980-ті роки).	
Тема 77. Соціально-економічні процеси в УРСР у 1960-ті –1980-ті рр..	
Тема 78. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.	
Тема 79. Перебудова в СРСР і Україна..	
Тема 80. Національне відродження України..	
Тема 81. На шляху до створення суверенної України.	
Тема 82. Історія національної символіки України..	
Тема 83. Проголошення незалежної України..	
Тема 85. Помаранчева революція.	
Тема 86. Революція Гідності.	
Тема 87. Збройна боротьба України за незалежність (2014–2024 рр.)	
Тема 88. Минуле і сучасне української діаспори.	
Тема 89. Основні напрямки зовнішньої політики України на сучасному етапі.	
Тема 90. Конституційний процес в Україні.	
Загальна кількість годин	40

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, у сфері, що відповідає навчальним цілям дисципліни.

Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Рекомендовані курси, тренінги, стажування

1. Онлайн-курс «Культура та політика: багатозначність взаємозв'язків». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/culture-politics/>
2. Онлайн-курс «Історія українського громадянського суспільства». URL: <https://ui.org.ua/sectors/online-courses/>
3. Онлайн-курс «Вибрані питання європейської історії.». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/europe-history/>
4. Онлайн-курс «Україна на шляху до ЄС». URL: prometheus.org.ua/ukraine-road-to-eu
5. Онлайн-курс Україна: історія, культура та ідентичності». URL: <https://ui.org.ua/sectors/pershyyj-anglomovnyj-onlajn-kurs-pro-ukrayinu/>
6. Онлайн-курс «Ukrainian Culture: Understanding the Country and Its People». URL: <https://ui.org.ua/sectors/projects/ukrainian-culture-understanding-the-country-and-its-people/>
7. Онлайн-курс «Ukraine: History, Culture and Identities». URL: <https://www.coursera.org/learn/ukraine-history-culture-and-identities>

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

- 1.Букач В. М. Історія української культури. Посібник: методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти. Одеса: ПНПУ, 2021. 120 с.
Url:<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11161/3/Букач%20В.%20М.%20Історія%20української%20культури.%20Метод.%20реком.%202%20вар..doc.pdf>
2. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Історії та культура України" : для студентів 1 курсу / уклад.: Гутник М. В., Дворкін І. В., Демочко Г. Л. [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 214 с. Url: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/75488>
- 3.Павлова А. К. Історія української літератури : курс лекцій / А. К. Павлова, О. П. Калита; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 412 с.
Url:http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5274/1/4802_IR.pdf
- 4.Україна в історії Європи XIX — початку XXI ст.: історичні нариси / За ред. С. В. Віднянського. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2020. – 814 с.
http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015027
- 5.Українська культура [Електронний ресурс] : практикум для студентів усіх спец. : у 2 ч. Ч. 1 / уклад.: В. В. Маліков, М. М. Міщенко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2021. – 216 с. – Url : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/58092>.
- 6.Українська культура [Електронний ресурс] : практикум для студентів усіх спец. : у 2 ч. Ч. 2 / уклад.: В. В. Маліков, М. М. Міщенко ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2021. – 124 с. – Url : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/58093>
- 7.Українська культура. Конспекти лекцій для дистанційного навчання: для студентів першого курсу усіх спеціальностей. / О.О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, М.М. Красіков та ін. – Х.: НТУ «ХПІ», 2020. – 68 с. URL:<http://web.kpi.kharkov.ua/ukin/wp-content/uploads/sites/195/2021/02/Konspekt-lektsij-Ukrayinska-kultura-onovlenyj.pdf>
- 8.Черкас Б., Ващук Д. Східне Пограниччя Європи: Український фронт у добу пізнього середньовіччя / Упорядк. Наук. Апарату: С. Блащук, Ю. Грищенко. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 176 с. <http://resource.history.org.ua/cgi->

bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016966

9. Фрадкіна Н. В. Україна у "довгому" XIX столітті: історія, наука та культура [Електронний ресурс] : навчальний посібник / уклад.: Н. В. Фрадкіна, І. В. Дворкін, Д. Ю. Журило ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2024. – 124 с. Url:

<https://repository.kpi.kharkov.ua/items/c6aca788-232a-483a-ba64-4498ac19c3cd>

10. Gutnyk M. History and Culture of Ukraine: the world dimension : tutorial / Maryna Gutnyk. – Kharkiv : Fakt, 2022. – 164 p.

Url: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/56132>

11. Seminars in History and Culture of Ukraine: Methodological Guidelines for English-Speaking Students / ed. By O.V.Haidamachuk, V.V.Malikov, M.M.Mishchenko, Y. K. Shyshkina. – Kharkiv : NTU «KhPI», 2021. – 81 p [Url:http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/26668](http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/26668)

Додаткова література

1.Вирський Д. Річ Посполита про козаків (1560-і – початок 1650-х рр.) / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 288 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015733

2.Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 264 с.

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017516

3.Головко В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 592 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016478

4.Гуржій О. Наддніпрянська Україна та зарубіжний світ у соціально-економічних вимірах XVII–XVIII ст. Історичні нариси / Відп. Ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 296 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016571

5.Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 620 с., 124 с. іл. – (Україна. Нариси історії). http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016476

6.Кульчицький С. В. Симон Петлюра: "Я вірю і певний, що Україна як держава буде!" / НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – Київ: Парламентське вид-во, 2021. – 672 с. – (Політичні портрети) http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017109

7.Кульчицький Станіслав. Рашизм vs ленінізм? Роздуми історика на переламах епох. Київ, 2023. 31 с.

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017665

8.Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 1 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 802 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016979

9.Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 2 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 803-1526 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016979

9.Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 2 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 803-1526 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016979

9.Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 2 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 803-1526 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016979

[bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016980](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016980)

10. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. Кн. 3 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь, С. Блащук. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 844 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017541

11. Пономаренко Л. А. Картографічні матеріали України XVIII століття як історико-географічне джерело / Відп. Ред. Г. В. Боряк; Упор. Р. І. Сосса. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 133 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017063

12. Революція Гідності: на шляху до історії: Збірник наукових праць / Відп. Ред.: І. Пошивайло, Л. Онишко. Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності; Український інститут національної пам'яті; Інститут історії України Національної академії наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Український католицький університет. Київ: Національний музей Революції Гідності, 2020. 384 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015587

13. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: Полководець, дипломат, державотворець / Наук. Ред. Ю. І. Шаповал. НАН України. Інститут історії України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. Київ: Парлам. Вид-во, 2020. 752 с. (Політичні портрети) http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015239

14. Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. Дипломатія Українського Гетьманату в міжнародних політичних комбінаціях раннього нового часу / Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 512 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017061

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАНУ <http://history.org.ua/uk>
2. Культура України. Електронна Бібліотека // <http://elib.nplu.org/>
3. Український інститут національної пам'яті <https://uinp.gov.ua/>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо відповідно до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,4	-	0,4	0,2

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = П \cdot k_1 + К \cdot k_2 + І \cdot k_3 + Пк \cdot k_4,$$

де: $П$ – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,

I – оцінка за виконання індивідуального завдання,
 K – середньозважена оцінка за контрольні роботи,
 Π_k – оцінка за підсумковий контроль.

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i},$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за практичне заняття.

$$I = \frac{I_1 \cdot c_1}{\sum_{i=1}^n c_i},$$

де: c_i - ваговий коефіцієнт за індивідуальне завдання.

Шкала оцінювання

Поточні оцінки за кожну складову (Π , K , I ,...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
30.08.25

Завідувач кафедри
Олена ТВЕРИТНИКОВА

Дата погодження, підпис
30.08.25

Гарант ОП
Андрій ТКАЧОВ

